

NOU RÈGIM LEGAL DE SUPORT A LA CAPACITAT JURÍDICA DE LES PERSONES

Sabadell, 26 d'abril de 2022

Josep M. Bosch Vidal,
Soci Bosch-Soler Advocats

1

1

ÍNDEX

ÍNDEX

- a. **Algunes consideracions prèvies**
- b. D'on venim
- c. Canvis normatius. Aspectes més rellevants
- d. Què es pot fer abans de adoptar mesures de suport?
- e. Procés per adoptar mesures de suport
- f. Decret LLei 19/2021 i modificació del Codi Civil de Catalunya

2

2

ALGUNES CONSIDERACIONS PRÈVIES

B_S|a

- **Anem tard** (*Convenció Internacional sobre els drets de les persones amb discapacitat fet a Nova York el 13/12/2006*)
- **Catalunya regula continguts / Espanya els instruments per fer-los efectius.**
- **Confusió terminològica** (*tutor / curador / assistent*)
- **Recomanació: no perdre's en les denominacions**
- **Els canvis no afecten d'igual manera a tota mena de situacions** (*DI / malalties neurodegeneratives / SM*)

3

3

ÍNDEX

B_S|a

ÍNDEX

- a. Algunes consideracions prèvies
- b. **D'on venim?**
- c. Canvis normatius. Aspectes més rellevants
- d. Què es pot fer abans de adoptar mesures de suport?
- e. Procés per adoptar mesures de suport
- f. Decret LLei 19/2021 i modificació del Codi Civil de Catalunya

4

4

Model fins ara a Espanya/Catalunya: substitució o complement

- **Capacitat jurídica** (aptitud per ser titular de drets, **igual per tothom**)
- **Capacitat d'obrar**: capacitat de realitzar actes amb eficàcia jurídica (**modificable** –total o parcialment- per sentència judicial i en base a unes causes concretes).

Manera de fer operatiu aquets model:

- **Procediment judicial d'incapacitat**
 - ✓ Incapacitat **TOTAL** (tutor) o **PARCIAL** (curador)
 - ✓ **Pàtria potestat prorrogada o rehabilitada** (tutor = progenitors)
- **Model de compartiments estancs** (sense matisos i sense adaptacions)
- **Proteccionista** (per la rigidesa del model i per la manca de mitjans especialitzats)

5

5

Adequació del nostre ordenament jurídic a la *Convenció Internacional sobre els drets de les persones amb discapacitat fet a Nova York el 13/12/2006*, (ratificat per Espanya)

Dues idees:

- Les **persones amb discapacitat tenen capacitat jurídica en igualtat de condicions** que la resta, en tots els aspectes de la vida.
- S'han d'adoptar les mesures pertinents per tal que les persones amb discapacitat **puguin exercir la seva capacitat jurídica en condicions d'igualtat**.

Es tracta d'un enfoc de de l'òptica dels drets humans bàsics de les persones per limitar-ne les discriminacions.

6

6

D'ON VENIM

B_S|a

SISTEMA ANTERIOR	SISTEMA ACTUAL
Diferenciació entre capacitat jurídica i capacitat d'obrar	Capacitat legal (jurídica)
Existència d'un sistema d'incapacitacions (totals o parcials)	Sistema d'establiments de mesures de suport . Ja no parlem de protecció (es parteix de la capacitat de tothom).
Predomini de la substitució en la presa de decisions que afectaven a les persones amb discapacitat. (tutela)	Sistema basat en el respecte a la voluntat i les preferències de la persona, la qual haurà de ser, com a regla general, l'encarregada de prendre les seves decisions.
Representació legal generalitzada en els majors d'edat amb discapacitat (tutela)	La representació legal (substitució) en els majors d'edat serà excepcional

7

7

ÍNDEX

B_S|a

ÍNDEX

- a. Algunes consideracions prèvies
- b. D'on venim?
- c. **Canvis normatius**
- d. Què es pot fer abans de adoptar mesures de suport?
- e. Procés per adoptar mesures de suport
- f. Decret LLei 19/2021 i modificació del Codi Civil de Catalunya

8

8

CANVIS NORMATIUS

B_S|a

- **(ESPANYA) Llei 8/2021 de 2 de juny** per la que es reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica.
 - ✓ Modificació diverses lleis
 - Llei del notariat
 - **Codi civil (no per Catalunya)**
 - Llei hipotecària
 - Llei d'enjudiciament civil
 - Llei 41/2003 de 18 de novembre de protecció patrimonial de les persones amb discapacitat
 - Llei del registre civil
 - Llei de jurisdicció voluntària
 - Codi de Comerç
 - ✓ Modificació del **procediment judicial de capacitat**.
- **(CATALUNYA) Decret Llei 19/2021 de 31 d'agost**, pel qual s'adapta el **Codi Civil de Catalunya** a la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat.

9

9

CANVIS NORMATIUS

B_S|a

- **La idea central és el suport a la persona que ho precisi en sentit ampli.**
 - ❖ *Abans demanava malalties o deficiències persistents de caràcter físic o psíquic que impedeixen a una persona governar-se a si mateix.*
- **Desapareixen:**
 - ❖ **Tutela** (es reserva per menors d'edat no subjectes a potestat parental),
 - ❖ **Pàtria potestat prorrogada** i la **Pàtria potestat rehabilitada**.
- S'atorga **preferència a les mesures voluntàries de suport** que pot adoptar la pròpia persona amb discapacitat (poders, mandats preventius i auto-curatela).
- **No es declararà la incapacitació de cap persona.** Se li designen **mesures de suport** que en els casos més intensos seran de **caràcter representatiu (substitució)**.

10

10

ÍNDEX

- a. Algunes consideracions prèvies
- b. D'on venim?
- c. Canvis normatius.
- d. **Què es pot fer abans de adoptar mesures de suport?**
- e. Procés per adoptar mesures de suport
- f. Decret LLei 19/2021 i modificació del Codi Civil de Catalunya

11

11

- **Guarda de fet (mesura informal)**
 - ❖ *Funcions representatives amb caràcter excepcional (autorització judicial específica)*
 - ❖ *Sol·licitar prestacions sense autorització judicial (si ho suposen un canvi substancial de vida)*
 - ❖ *Podran ser requerits a rendir comptes.*
- **Defensor judicial:**
 - ❖ *Quan la persona que ha de donar suport no ho fa o hi ha conflicte d'interessos*
 - ❖ *Quan el Jutge ho estimi necessari*
 - ❖ *Quan la persona amb discapacitat requereixi l'establiment de mesures de suport ocasional tot i que sigui recurrent*

12

12

ÍNDEX

- a. Algunes consideracions prèvies
- b. D'on venim?
- c. Canvis normatius.
- d. Què es pot fer abans de adoptar mesures de suport?
- e. **Procés per adoptar mesures de suport**
- f. Decret LLei 19/2021 i modificació del Codi Civil de Catalunya

13

13

MESURES DE SUPORT VOLUNTÀRIES

Factible en persones amb discapacitat, **major d'edat** i que **pot expressar la seva voluntat**

- **Per via Notarial**, en escriptura pública.
 - ❖ Designa l'assistent (un o varis, fins i tot substituïts)
 - ❖ Planteja les mesures de suport que estima oportunes (personals / patrimonials) i de control de l'assistent
 - ❖ Revocable i revisable (establir el temps)
 - ❖ Inscribible al Registre de Nomenaments no Testamentaris (comunicats al RC)
 - ❖ El Notari ha **de verificar** la comprensió de la situació.
 - ❖ El Fiscal i la família * poden demanar al Jutge que incrementi o modifiqui mesures
- **Per via Judicial**
 - ❖ Instant un procediment, per ell mateix, dels que veurem tot seguit.

14

14

PROCEDIMENT JUDICIAL -1-**Com seran el que fins ara anomenàvem PROCEDIMENTS D'INCAPACITACIÓ?**

- **Nom nou:** *EXPEDIENT DE PROVISIÓ DE MESURES JUDICIALS DE SUPORT A LES PERSONES AMB DISCAPACITAT*
- És un procediment senzill: *jurisdicció voluntària*
- No varia ni el jutjat ni les persones legitimades
- No s'anomena "Demanda", sinó "*Sol·licitud*"
- No varia en essència la documentació a aportar

15

15

PROCEDIMENT JUDICIAL -2-

- **Com Funciona?**
 1. **Hi ha una "COMPAREIXENÇA" (abans una VISTA)** amb Min. Fiscal, persona amb discapacitat i en el seu cas cònjuge no separat (o parella de fet), descendents, ascendents, germans.
 2. Es **tindran en compte desitjos i preferències** de la persona amb Discapacitat o, si no ho pot expressar, la seva **trajectòria vital**.
 3. **Es produirà una "ENTREVISTA" (abans EXPLORACIÓ)** del Jutge amb la persona amb discapacitat:
 - ❖ Si la persona amb discapacitat mostra conformitat amb les mesures proposades **s'acaba l'expedient**
 - ❖ Si hi ha discrepància, o el M Fiscal o altres interessats s'hi oposen, anem a **JUDICI CONTENCIÓS**
- **I si no es pot manifestar? NO HI HA CRITERI DECIDIT** (jurisdicció voluntària o judici contenciós)
- **Cal advocat?** En la jurisdicció voluntària no, en el judici contenciós sí.

16

16

Procés per adoptar mesures de suport

PROCEDIMENT JUDICIAL -3-

- El resultat final **no pot declarar la incapacitat o privació de drets.**
- Acaba amb **una resolució judicial que determina els actes pels quals la persona amb discapacitat requereix suport.**
- Indicarà també **l'ASSISTENT (persona o persones que han d'exercir les mesures de suport).**
 - ❖ Ja no es parla de Tutors o de Pares –amb pàtria potestat prorrogada o rehabilitada-
- Indicarà les **mesures de control de l'Assistent**
- Totes les mesures de suport **que s'adoptin judicialment** seran **revisades periòdicament** en un termini màxim de **3 anys** (casos excepcionals fins a 6).
- Davant de **qualsevol canvi es poden revisar.**

17

17

Procés per adoptar mesures de suport

PROCEDIMENTS ANTERIORS

- **Mentre no es revisin, segueixen essent vàlides les anteriors sentències**
 - ❖ s'ha d'actuar, però en el sentit de la reforma: respectant en el possible la voluntat de la persona amb discapacitat)
- S'han de **revisar per part dels interessats.**
 - ❖ **Demanar-ho** al Jutjat.
- Si no, ho revisarà el Jutge d'Ofici o a petició dle M. Fiscal en el termini de 3 anys (3/09/24) *
 - ❖ **Citaran** als interessats.
- Que canviarà en la **PÀTRIA POTESTAT PRORROGADA o REHABILITADA?**
 - ❖ Abans no **inventari** ni **rendiments de comptes**
 - ❖ Ara la llei no distingeix.... Jutges amb dubtes
 - ❖ L'abast dels actes (de la remissió a la llei a la relació de la sentència)

18

18

PROBLEMES DE LA REFORMA

- **Figures poc definides** de les que no es coneix massa bé el perfil (**Facilitador**)
- **Casos en que la persona amb discapacitat no pot expressar la seva voluntat**
 - ❖ Es fa el procediment de jurisdicció voluntària, però sistemàticament poden acabar en procediment contenciós. **Allargament del procediment.**
- **Intervenció d'advocat o procurador:** la persona amb discapacitat pot actuar amb advocat i procurador; si no pot fer la designa, s'ha de demanar que se li nomeni un defensor judicial que nomeni a l'hora advocat i procurador.

19

19

ÍNDEX

- a. Algunes consideracions prèvies
- b. D'on venim?
- c. Canvis normatius.
- d. Què es pot fer abans de adoptar mesures de suport?
- e. Procés per adoptar mesures de suport
- f. **Decret Llei 19/2021 i modificació del Codi Civil de Catalunya**

20

20

Cal tenir present:

- Generalitat té competència exclusiva en matèria de dret civil. El CCCat regulava les institucions de protecció de les persones amb la capacitat modificada judicialment.
- Amb l'entrada en vigor de la reforma estatal s'eliminen bona part d'aquestes institucions i especialment els procediments judicials per fer-los efectius
- El Decret Llei 19/2021 és una mesura provisional i transitòria per cobrir aquest buit legal
- S'està treballant en la modificació del CCCat.

EL QUE TENIM ARA, NO ES DEFINITIU

21

21

I ARA QUE FAIG?

- **Si vaig incapacitar al meu fill/lla fa anys i tinc una sentència a on s'ha declarat la pàtria potestat prorrogada o rehabilitada a favor meu i de la meva parella?**
 - ❖ No córrer. La sentència seguirà vigent mentre no es modifiqui. NO CADUCA.
 - ❖ Valora si creus que el que es deriva de la sentència es modificable (la pàtria potestat de per vida és una mesura radical)
 - ❖ Pots rebre un requeriment (Jutjat o Fiscal) per iniciar el tràmit de revisió.
 - ❖ El més probable es que canviï els nom però no la situació.
 - ❖ Possiblement necessitat de formular **inventari i retiment de comptes**. Cal que es defineixi la situació.
- **Si tinc un fill amb DI prop de la majoria d'edat?**
 - ❖ Si no hi ha una necessitat molt urgent, esperar uns mesos.
 - ❖ Determinades tramitacions administratives no requereixen que s'hagin dictat mesures de suport (funcionen a través de la guarda de fet)

22

22

B_S|a

Moltes gràcies

Bosch Soler advocats
Muntaner, 231, 4t-1a, A (Barcelona)
T. +34 93 595 01 04
www.bsadvocats.com

23